

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Gratia, Misericordia, Nemesis. cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

culpa qua ipsi notamur, & eos qui non solent esse proclives ad ignoscendum, sed potius seueri in culpas, hos magis veremur, Et eos qui faciles sunt ad denunciandum alijs quæ ipsi sciunt, vt sunt qui à nobis aliquando iniuriam acceperunt; & qui sunt maledici, curiosi in aliorum factis inquirendis, & deridendis, Et eos apud quos semper bene audiuius, & à quibus quilibet obtinuius, quiuè nostram amicitiam magnificiunt. Ex dictis facile etiam cognoscuntur qui sunt ad verecundiam magis dispositi. Nempè hi quorum aliquid turpe coram patefactum est, qui sunt sibi conscij alicuius sceleris sui & maiorum suorum, & habent multos competitores in rebus suis, & qui versantur cum eis qui suorum scelerum sunt conscij. Hinc colligere quomodo debeamus hunc affectum inducere, vt scilicet ostendamus rem aliquam esse huiusmodi, vt nos pudore debeat afficere, tum ob ipsam turpitudinem, tum propter eos, apud quos merito verecundari debemus, præsertim in peccatis, quæ cum scandalo sunt publicè, & curet vt ostendat auditores esse de numero eorum quos pudere oportet.

Gratia Misericordia Nemesis. Cap. X.

TRansit Arist. à verecundia ad gratiam vbi primo definit gratiam esse affectum per quem gratis inclinamur ad benefaciendum alicui non nostro cōmodo, sed eius cui fit; loquitur autem non de gratia quæ in remunerando beneficio fit, sed de ea quæ gratis qui habet dat aliquid egenti. Quæ gratia dicitur magna, vel quando magnum aliquid datur ex sua natura, vel ratione eius, cui datur, vel quando fit tempore maximè opportuno, quia alter cui datur maximè optat vel indiget, vel quia solus fecit gratiam, vel primus. Parua autem cum vel res est parui momenti quæ datur, vel quando sui causa dat potius, quam alterius, vel quando negat minus, qui alias maius quid dederat. Qui ergo ad faciendam gratiam vult excitare, ex his locis gratiam & beneficium amplifcet, eodemque modo si velit inducere ad cognoscendam gratiam sibi factam; ex iisdem locis efficit significando & indigentiam eorum, & alterius liberalem animum; in quo genere optimè Dei gratiā in nos magnificare possumus. Sequitur Misericordia quæ est animi affectio orta ex opinione mali quod affert dolorem, vel necem alicui, quem indignum tali calamitate iudicamus. Circa quam etiam exponit quæ res faciant aliquem miserabilem, erga quas

Qui faciles
sunt ad vere-
cundiam.

Gratia quid
sit Aristot.

Misericordia
quid sit.

personas misericordiam exercere soliti simus, & quomodo affecti qui misericordia mouentur. Addit etiam ad melius explicandam naturam huius affectus, ut illud malum sit, vel presens, vel proximum, & tale sit, ut possit etiam idem malum aut mihi, aut alicui meorum obuenire. Tales sunt, qui similia mala aliquando perpessi sunt, senes etiam, hominesque imbecilli, & viri docti qui in lectione, multa didicerunt, & qui multa familia onerantur. Ob defectum huius conditionis, qui sunt in extrema calamitate, non mouentur miseratione, cum non putent alios plura pati posse quam patiantur ipsi, nec qui se beatos supra modum existimant. Quae autem mala misericordiam mouent in specie? Quae a fortuna inuehuntur, non culpa nostra, ut spoliari amicis, patrimonio, item morbi, egestas alimentorum, senectus grauis, mors, verbera, deformitas, obruncatio membri, debilitas, frustrari votis suis. Cum res veniunt quando iam non profunt, quando videmus aliquem cui nihil prosperi contingere solet. Sed in quos misericordes esse solemus? in familiares, nam in parentes & alios propinquos est alius affectus, doloris potius, cum enim simus coniunctissimi eadem mala videntur nostra: in amicos, qui prius erant opulenti, nunc pro inopia, emendicata stipendia videntur. In eos quibus proxima imminet calamitas aliqua, licet nondum sit presens. In eos qui pares, ac similes nobis sunt, familia, aetate, disciplina, cum nobis etiam eadem possint contingere. Item in eos quorum calamitates oculis videmus, ut faciunt aliquando Oratores, ostendentes vestes cruentas, vulnera, aspectus miserandos, & alia similia etiam oculis representata, & auribus etiam verba miseranda obijcere, multum possunt misericordiam excitare. Sicut solemus Christi Domini nostri passionem representare: & vestis Ioseph sanguine tincta patrem, maxime ad lacrimas commouit. Ex dictis patet usus & praxis excitandi huiusmodi affectum misericordiae, amplificando calamitatem significando idem ipsi posse euenire, describendo miserabilem statum calamitosi, qui sine culpa patitur, & rem oculis subiiciendo. Hi loci vbi esse possunt cum commendamus indopes ac miserabiles familias, & magis adhuc cum plurimorum animas ignorantia & peccatis repletas, sub miserabili Daemonum tyrannide representamus oppressas, & aeternis cruciatibus obnoxias. Oppositam misericordiae facit Arist. eam commotionem quam vocat Nemefim, quae magis repugnat misericordiae, quam vel invidia, vel emulatio, quamuis, & haec aliquando opponantur. Est autem

non solum
mihi sicut
mihi sicut
non solum
mihi sicut
mihi sicut
non solum
mihi sicut
mihi sicut

non solum
mihi sicut
mihi sicut

non solum
mihi sicut
mihi sicut

Nemesis mi-
sericordiae op-
posita.

Neme-

Nemesis, siue ut aliqui vertunt, Indignatio, dolor est de alieno bono quo aliquem indignum iudico. Sicut misericordia, dolor de malo que non merebatur, & sine culpa patitur. Sicut ergo cum videmus pauci immeros & bonos, miseremur, ita contra quam videmus impios prosperè agere, ad dignitates euehi, & honorari. Et differt ab inuidia, nam hæc non dõlet de bono alterius, quia sit illò indignus, sed simplicitèr, quia aliquis sibi equalis, habuit illud donum non ipse, etiam si dignus ille sit, unde inuidia in malum sumitur, non ita Nemesis. Hic affectus qui est Nemesis, vel indignatio, cum sit circa illa bona que quis non meretur, non excitatur pro bonis animi, si quis sit inustus, fortis, vel alia virtute pradius, quia hæc quisque suo studio sibi comparat, & laudem merentur, non indignationem, ac nemo habens virtutem indignus ea iudicatur, sed indignamur ob externa bona, ut opes, dignitates, amicitias, fauores, hæc si indignis dentur, dolorem inurunt & indignationem, præsertim si repente ad huiusmodi bona deuenierint, ac subito parata, nam veteres diuitiæ, & dignitates minus quam noua ostendunt. Etiam bonis solent homines indignari, quando bona adepti sunt minus sibi consentanea, quibus nec uti sciunt, ut si virò bono quidem, sed inepto ad regimen contingat magistratus, si Puella ignobilis nubat viro optimato, Indignamur cum inferior in aliquo genere competit cum superiore, ut si quis inferior in bello, alteri aptiori præferri contendat, vel superiori præferatur, & similiter omnis inferior contendens cum superiore indignationem mouet. Hæc sunt cause ob quas, & personæ quibus indignamur. Ad indignationem vero facile commouentur ij, qui eorum bonorum sunt capaces, eaque aliquando adepti sunt. Item qui virtute præditi, indigne enim ferunt ad indignos bona deuenire. Ut viri fortes qui sua virtute ea consequi possent. Rursus honorum cupidi, qui digni tali honore habentur quem alij indigne sunt consecuti.

Ex his apparet vsus ac modus tenendus, ut quis Nemesis excitet. Qui locus Christiano Oratori non crebro tractandus, occurrit, nisi aliquando in vniuersum solum dicat huiusmodi bona dignis danda esse non indignis, ex iustitia distributua.

Inuidia Aemulatio Contemptus. Cap. XI.

O Ratori Christiano Non occurreret occasio ad excitandam inuidiam, ad compescendam vero strepens. Est autem inui-

Nemesis & Inuidia in quo differat.

Nemesis non excitatur ex virtutibus.

Quæ sint quæ Nemesis moueant.

Qui mouentur magis Nemesis.